

บทที่ ๔

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และเสนอแนะ

สรุป

จุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้เพื่อทราบว่านิสิตนักศึกษามีลักษณะนิสัยในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันอย่างไร และสนใจต่อกอคอลัมน์ประเภทใดบ้าง ตลอดจนเพื่อที่จะทราบว่านิสิตนักศึกษานิยมอ่านหนังสือพิมพ์ฉบับใดมากที่สุด เพื่อที่จะได้คำตอบปัญหาเหล่านี้จึงได้ส่งแบบสอบถามให้เลือกตอบ (multiple choice) ไปยังกลุ่มตัวอย่าง คือนิสิตนักศึกษาระดับปีที่ ๑ ปีที่ ๒ ปีที่ ๓ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ และมหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นจำนวนทั้งสิ้น ๔๒๕ คน เมื่อนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์แยกหมวดหมู่ของความสนใจต่าง ๆ แล้ว ได้ผลดังนี้

๑. นิสิตนักศึกษาร้อยละ ๖๓.๔๔ คิดว่าหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตประจำวัน และร้อยละ ๓๐.๓๒ อ่านหนังสือพิมพ์รายวันเป็นประจำทุกวัน นิสิตนักศึกษาร้อยละ ๕๐.๔๔ ทราบบทที่นาสนใจ เช่น ข่าวการยกเลิกการสอบรวมเขามหาวิทยาลัยต่าง ๆ เป็นครั้งแรกจากหนังสือพิมพ์รายวัน และร้อยละ ๖๓.๖๔ ทราบบทที่เพิ่มเติมจากหนังสือพิมพ์รายวันเช่นกัน นิสิตนักศึกษาร้อยละ ๔๓.๓๖ ซึ่งเป็นส่วนมากชอบหนังสือพิมพ์รายวันอ่านเอง และสำหรับผู้ที่ไม่ชอบส่วนมากมีร้อยละ ๓๖.๒๔ เนื่องจากไม่มีเงิน นิสิตนักศึกษาส่วนมากคือร้อยละ ๕๐.๔๔ ใช้เวลาอ่านหนังสือพิมพ์วันละประมาณ ๑๕ นาที และอ่านข่าวโดยละเอียดและทราบว่านิสิตนักศึกษาส่วนมากร้อยละ ๖๔.๔๐ เชื่อหนังสือพิมพ์รายวันประมาณสูงกว่า ๕๐% และนิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ ๕๑.๔๔ จะอ่านหนังสือพิมพ์รายวันในทองสมุก

๒. นิสิตนักศึกษานิยมอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐมากที่สุด คิดเป็นจำนวนร้อยละ ๓๖.๓๒ รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ มีผู้อ่านร้อยละ ๒๓.๓๖

๓. จากการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษานิยมอ่านข่าวหนัก (hard news) ซึ่งเป็นข่าวสารประโยชน์ต่าง ๆ เป็นประจำมีเปอร์เซ็นต์สูง คือมีจำนวนร้อยละ ๕๓.๓๖ อ่านข่าวและ

เรื่องราวเกี่ยวกับการศึกษาภายในประเทศ และร้อยละ ๕๓.๒๔ อ่านข่าวเกี่ยวกับการเมือง และการบริหารภายในประเทศ ร้อยละ ๔๑.๒๔ อ่านข่าวเกี่ยวกับเศรษฐกิจภายในประเทศ และยังมีตัวเลขต่อไปอีกว่า ร้อยละ ๔๕.๔๔ อ่านคอลัมน์เกี่ยวกับข้อคิดข่าวสั้นและเสียดสีสังคม

๔. ผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษาหญิงนิยมอ่านข่าวเบา ๆ (soft news) มากกว่า นิสิตนักศึกษาชาย เช่น นิสิตหญิงร้อยละ ๒๔.๒๔ อ่านคอลัมน์วรรณคดีและศิลปภายในประเทศเป็นประจำ ซึ่งคอลัมน์เดียวกันนี้นิสิตชายเพียงร้อยละ ๑๕.๖๐ เท่านั้นที่อ่านเป็นประจำ นิสิตนักศึกษาหญิงร้อยละ ๕๐.๓๓ อ่านข่าวเกี่ยวกับพระราชสำนัก ซึ่งข่าวนี้นิสิตนักศึกษาชายเพียงร้อยละ ๒๔.๔๐ เท่านั้นที่อ่านเป็นประจำ นิสิตนักศึกษาหญิงร้อยละ ๓๔.๒๐ อ่านข่าวเกี่ยวกับเรื่องแปลก ๆ ไม่น่าเชื่อ ซึ่งมีนิสิตนักศึกษาชายเพียงร้อยละ ๒๖.๐๐ เท่านั้นที่อ่านเป็นประจำ และนิสิตนักศึกษาหญิงร้อยละ ๓๓.๐๖ อ่านคอลัมน์การทำนายโชคชะตาเป็นประจำ ซึ่งมีนิสิตนักศึกษาชายเพียงร้อยละ ๑๓.๒๐ เท่านั้นที่อ่าน และนิสิตนักศึกษาหญิงร้อยละ ๔๑.๖๑ อ่านคอลัมน์ความเคลื่อนไหวของบุคคลสำคัญในเมืองหลวงเป็นประจำ ซึ่งมีนิสิตนักศึกษาชายเพียงร้อยละ ๒๓.๖๐ เท่านั้นที่อ่านคอลัมน์นี้ และความแตกต่างที่เห็นชัดอีกก็คือ นิสิตนักศึกษาหญิงจำนวนร้อยละ ๔๓.๓๑ อ่านคอลัมน์เกี่ยวกับแฟชั่นการแต่งกายและเสริมความงาม ซึ่งคอลัมน์นี้นิสิตนักศึกษาชายเพียงร้อยละ ๔.๔๐ เท่านั้นที่อ่านเป็นประจำ

๕. จากผลของการวิจัยปรากฏว่า นิสิตนักศึกษาชายอ่านข่าวนหนัก (hard news) มากกว่านิสิตนักศึกษาหญิง เช่น คอลัมน์ข่าวการเมืองและการบริหารประเทศ มีนิสิตนักศึกษาหญิงเพียงร้อยละ ๑๕.๕๕ เท่านั้นที่อ่านเป็นประจำ แต่นิสิตนักศึกษาชายร้อยละ ๔๒.๔๐ อ่านเป็นประจำ ทั้งนี้เป็นคน

๖. พบว่านิสิตนักศึกษามักจะอ่านข่าวซึ่งเกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาการที่ตนกำลังเรียนอยู่ เสียเป็นส่วนมาก

๗. นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ ๔ จะอ่านข่าวนหนักมากกว่านิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ ๑

อภิปรายผลการวิจัย

เนื่องจากโลกก้าวไวในตอนต้นแล้วว่า การเก็บข้อมูลครั้งนี้มิได้มีการสัมภาษณ์ประกอบ

การตอบแบบสอบถาม ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร แต่อย่างไรก็ดี ตัวเลข
ต่าง ๆ เหนือที่ได้ออกมานับว่าใกล้เคียงกับสมมุติฐานและทฤษฎีทดลองจนผลของการคนควา
ในคานนี้ของผู้เดี่ยวชาญในทางประเทศมากที่สุด คงจะได้อภิปรายและแปลความหมายของการ
วิเคราะห์ดังนี้

•• นิสิตนักศึกษาไทยซึ่งตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ ตามตัวเลขที่ออกมาแสดงว่า
เป็นผู้ที่มีความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากเปอร์เซ็นต์ของ
ผู้อ่านทุกวัน ซึ่งสูงถึงร้อยละ ๗๐.๓๒ ซึ่งตัวเลขดังกล่าวเป็นความจริงมาก ทั้งนี้จะเห็นได้จาก
ตัวเลขของผู้ที่ทราบข่าวการยกเลิกสอบรวมเข้ามหาวิทยาลัยเป็นครั้งแรกจากหนังสือพิมพ์รายวัน
และยังทราบข่าวเดียวกันนี้ต่อไปจากหน้าหนังสือพิมพ์อีกเช่นกัน ซึ่งแสดงว่ามีบางคนซึ่งไม่ทราบข่าว
นี้ตอนคน แต่ได้รับคำบอกเล่าจากเพื่อน ๆ ที่รับอ่านข่าวเพิ่มเติมในหนังสือพิมพ์รายวัน นอกจากนี้
นี้ นิสิตนักศึกษายังแสดงความสนใจต่อไปด้วยการซื้อหนังสือพิมพ์รายวันอ่านเองเป็นส่วนมาก ซึ่งใน
ข้อนี้อาจจะหมายความว่า นิสิตนักศึกษามีหนังสือพิมพ์รายวันอยู่ที่บ้านแล้วก็ได้ และในเรื่องเกี่ยว
กันนี้ มีข้อที่น่าสนใจอีกว่า นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรร้อยละ ๕๕.๕๐ อ่านหนังสือพิมพ์รายวัน
ตามสถานอื่น ๆ โดยเฉพาะมีผู้อ่านในร้านกาแฟถึงร้อยละ ๕๕.๕๐ เช่นเดียวกัน อาจจะหมาย
ความว่า นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยศิลปากรไม่นิยมการเช่าห้องสมุด หรือไม่เช่นนั้นก็อาจจะเป็น
เพราะทางมหาวิทยาลัยมิได้จัดหนังสือพิมพ์รายวันเอาไว้ให้อ่านเพียงพอ สำหรับเวลาในการอ่าน
หนังสือพิมพ์รายวันนั้น นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่ คือร้อยละ ๖๐.๒๔ จะอ่านตอนเช้าก่อนเรียนหนังสือ
หรือเวลาบ่ายหลังเลิกเรียนแล้ว อาจจะหมายความว่า นิสิตนักศึกษานิยมหนังสือพิมพ์มาอ่านสัก
ครู่หนึ่งในตอนเช้าก่อนเข้าห้องเรียน อาจจะเป็นการอ่านที่บ้าน หรืออ่านตามสถานอื่น ๆ เช่น
ห้องสมุด ร้านกาแฟ เป็นต้น ในตอนบายนั้น นิสิตนักศึกษาจะวางจากการเรียนแล้ว ย่อมมีความ
เคร่งเครียด ก็อาจจะหยิบหนังสือพิมพ์รายวันอ่านเพื่อผ่อนคลายสมอง และผู้วิจัยอยากจะคิดต่อไปว่า
นิสิตนักศึกษามักจะอ่านคอลัมน์ข่าวสั้นเสียดสีสังคม และข่าวแปลก ๆ ในตอนบายนี้นักย อันจะเห็นได้
จากเปอร์เซ็นต์ของผู้อ่านคอลัมน์ข่าวสั้นสูงมาก คือร้อยละ ๕๕.๕๕ ในเรื่องจำนวนเวลาที่ใช้ในการ
อ่านนั้น ผู้ทำวิจัยยังมีความสงสัยอยู่ว่า นิสิตนักศึกษามักจะตอบคำถามข้อนี้ตามความเป็นจริง คือ
ส่วนใหญ่ใช้เวลาอ่านหนังสือพิมพ์วันละประมาณ ๑๕ นาที แต่นิสิตนักศึกษากลับไปให้คำตอบว่าตน
อ่านหากหัวข่าวและอ่านรายละเอียดด้วย ซึ่งผู้ทำวิจัยคิดว่าในเวลา ๑๕ นาทีนั้น ไม่สามารถจะ

อ่านข่าวต่าง ๆ โคลงเอียง หรือหากจะอ่านได้ก็คงอ่านได้เพียง ๒ ชั้นเท่านั้น มีข้อ
 ที่น่าสังเกตอย่างหนึ่งว่า นิสิตนักศึกษาไทยใช้เวลาในการอ่านน้อยกว่าชาวอเมริกันซึ่งใช้เวลา
 ในการอ่านประมาณวันละ ๓๐ นาที ในด้านความเชื่อหนังสือพิมพ์รายวันนั้น นิสิตนักศึกษาส่วน
 ใหญ่ร้อยละ ๖๔.๘๐ เชื่อในหนังสือพิมพ์รายวันเกินกว่า ๕๐ % ซึ่งในข้อนี้ใกล้เคียงกับสมมุติฐาน
 ที่ผู้วิจัยได้ตั้งเอาไว้ และอาจจะแสดงได้ว่าหนังสือพิมพ์ไทยมีคุณภาพและมีความน่าเชื่อถือสูงพอ
 สมควร

จะเห็นได้ว่าข้อสมมุติฐานที่ตั้งไว้ก่อนการวิจัยนั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

๒. การที่นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่นิยมอ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และที่รองลงมานิยมอ่านหนังสือ
 พิมพ์สยามรัฐนั้น อาจจะกล่าวได้ว่า เนื่องจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นหนังสือพิมพ์ที่เสนอคอลัมน์
 เบา ๆ และชอคิดข่าวสั้นต่าง ๆ โดยเฉพาะคอลัมน์ตอบปัญหาของสี่เสียดซึ่งเป็นที่นิยมของผู้อ่านมาก
 ทั้งนี้ นักศึกษาและนิสิตอาจจะอ่านเพื่อหวังความบันเทิงหรือมิใช่เช่นนั้นก็นิยมอ่านข่าวประเภทที่
 ผลทันที เช่น ข่าวอาชญากรรมต่าง ๆ เพราะหนังสือพิมพ์ไทยรัฐพิมพ์ออกจำหน่ายในตอนเช้า
 และเสนอข่าวสดทันอกทันใจ แต่ในด้านความแมนตรงของข่าวนั้นอาจจะมึนผิดพลาดไปบ้าง และ
 วิธีการเขียนข่าวตลอดจนการเขียนคอลัมน์ต่าง ๆ ของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเป็นไปในลักษณะตรงไป
 ตรงมากก่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกแก่ผู้อ่าน สำหรับหนังสือพิมพ์สยามรัฐนั้นเป็นหนังสือพิมพ์ที่ออก
 จำหน่ายในรอบบ่าย และมีจุดมุ่งหมายในการขายคำวิจารณ์และชอคิดเห็นและขายคอลัมน์สาระประโยชน์
 เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ชาวบางชาวจึงลาซาไม่บ้าง แต่มีความแมนตรงดี และบทวิจารณ์ข่าวก็เต็ม
 ไปด้วยเหตุผลและความเป็นกลางอย่างคียง ดังนั้น จากผลของการวิจัยดังกล่าว แมว่าจะผิดข้อ
 สมมุติฐานไป แต่ก็แสดงให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาอ่านหนังสือพิมพ์สยามรัฐเพื่อความรู้ ความคึก และ
 เหตุผล แต่อ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเพื่อทราบข่าวคราวของสังคมโดยรวดเร็ว และเพื่อได้รับความ
 มั่นเท็งในคอลัมน์เบา ๆ ต่าง ๆ ซึ่งตรงกันกับผลของการวิจัยข้อแรกที่นิสิตนักศึกษาอ่านหนังสือพิมพ์
 รายวันเฉลี่ยวันละ ๑๕ นาที

๓. จากข้อสมมุติฐานที่ว่า นิสิตศึกษานิยมอ่านข่าวสาระประโยชน์ (hard news)
 มากกว่าข่าวเบา ๆ นั้น ผลของการวิจัยก็สอดคล้องกับข้อสมมุติฐานอันนี้ ซึ่งในเรื่องนี้เราก้ทราบ
 กันอยู่แล้วว่า นิสิตนักศึกษาเป็นผู้ที่กำลังศึกษาเล่าเรียน กำลังฝึกฝนตนเองเพื่อจะเป็นผู้นำของ
 สังคม ย่อมเป็นธรรมดาที่จะต้องอ่านข่าวที่เป็นสาระ และผลของการวิจัยครั้งนี้ก็ถูกต้องตรงกัน

กับการวิจัยและสำรวจในต่างประเทศที่วานิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยอ่านข่าวที่เป็นประโยชน์
ต่อส่วนรวม ชาวชาติสูงกว่าชาวประเภอื่น ถึงโลกลาวมาแล้วในหนังสือเกี่ยวกับการวิจัยอื่นที่
เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

นิสิตนักศึกษาส่วนใหญ่นิยมอ่านคอลัมน์และเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่ตนกำลังเรียนอยู่
ซึ่งผลของการวิจัยก็ถูกต้องตรงกับข้อสมมุติฐานที่ตั้งเอาไว้ อันจะเห็นได้จากจำนวนนิสิตนักศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากรถึงร้อยละ ๕๖.๓๐ นิยมอ่านคอลัมน์ข่าวเกี่ยวกับศิลปะและวรรณคดีภายใน
ประเทศเป็นประจำ ซึ่งมากกว่านิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ และนิสิตศึกษามหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ร้อยละ ๕๕.๕๐ นิยมอ่านข่าวเกี่ยวกับการเกษตรภายในประเทศมากกว่านิสิตศึกษา
ในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งการวิจัยในข้อนี้สอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่า ผู้กำหนดหนังสือพิมพ์ยอม
อ่านข่าวและเรื่องราวที่ใกล้ชีวิตตนเองมากกว่าข่าวอื่น ๆ

นิสิตนักศึกษาชายมีเปอร์เซ็นต์ในการอ่านข่าวสารประโยชน์มากกว่านิสิตนักศึกษาหญิง
ซึ่งถูกต้องกับข้อสมมุติฐานที่ตั้งเอาไว้ อันจะเห็นได้จากในคอลัมน์ข่าวเกี่ยวกับสงครามและขอ
พิพาทในต่างประเทศ ซึ่งมีนิสิตนักศึกษาชายอ่านเป็นประจำถึงร้อยละ ๕๖.๐๐ แต่มีนิสิตศึกษา
หญิงอ่านเป็นประจำเพียงร้อยละ ๒๕.๖๔ เท่านั้น หรือในหัวข้อข่าวเกี่ยวกับการเมืองและการ
บริหารในต่างประเทศจะมีนิสิตนักศึกษาชายอ่านเป็นประจำถึงร้อยละ ๕๒.๕๐ แต่มีนิสิตศึกษา
หญิงอ่านเป็นประจำเพียงร้อยละ ๑๕.๕๕ เท่านั้น

ผลการวิจัยโดยสรุปคือกว่า นิสิตนักศึกษาในชั้นปีที่ ๔ มีเปอร์เซ็นต์การอ่านข่าวที่เป็นสาระ
มากกว่านิสิตนักศึกษาในชั้นปีที่ ๑ เช่น ในหัวข้อข่าวการเมืองและการบริหารในต่างประเทศ
เป็นต้น ซึ่งมีนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ ร้อยละ ๒๗.๕๐ อ่านข่าวนี้เป็นประจำ แต่มีนิสิตศึกษาชั้นปีที่ ๔
มีจำนวนร้อยละ ๓๗.๓๔ ที่อ่านข่าวนี้เป็นประจำ หรือข่าวเกี่ยวกับเศรษฐกิจภายในประเทศ นัก
ศึกษาและนิสิตชั้นปีที่ ๔ จำนวนร้อยละ ๔๐.๕๔ อ่านคอลัมน์นี้เป็นประจำ ซึ่งในชั้นปีที่ ๑ มีผู้อ่าน
เพียงร้อยละ ๓๔.๑๐ ความแตกต่างในการอ่านข่าวระหว่างนิสิตนักศึกษา ๒ ชั้นนี้ ก็เนื่องมาจาก
เหตุผลหลายประการ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า นิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ ๔ มีอายุมาก มีประสบการณ์
ในชีวิตมาก และสำคัญที่สุด เป็นผู้ที่ได้เรียนและศึกษาค้นคว้าในสาขาวิชาต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก
วิชาและลึกซึ้งกว่านิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ จึงก่อให้เกิดความลึกลับกว้างขวางออกไปจากตัวเองมาก
ตลอดจนมีเหตุผลมากกว่านิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ ๑

ผู้ทำวิจัยรู้สึกพอใจต่อผลของการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการทำวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ในระดับนี้เป็นครั้งแรก โดยยึดหลักมาตรฐานของการวิจัยและการสำรวจอื่น ๆ ในต่างประเทศเป็นแนวทาง โดยนำมาทั้งเป็นข้อสมมุติฐาน และผลปรากฏว่า แนวโน้มในการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันในคอลัมน์ต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษาไทยก็สอดคล้องใกล้เคียงกับผลของการสำรวจและวิจัยในต่างประเทศ

ขอเสนอแนะ

จากผลของการวิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับของต่าง ๆ ดังนี้

๑. มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ควรจะพึงเล็งถึงความสำคัญของหนังสือพิมพ์รายวันให้มากขึ้น และจัดหาหนังสือพิมพ์รายวันมาไว้ในห้องสมุดหลาย ๆ ฉบับ และแต่ละฉบับควรมีหลาย ๆ สำเนา เพื่อให้พอเพียงกับนิสิตนักศึกษา เพราะปรากฏอยู่เสมอว่า เมื่อนิสิตนักศึกษาคั้งใจจะไปอ่านหนังสือพิมพ์รายวันฉบับใดฉบับหนึ่งในห้องสมุดก็พบว่าไม่มีฉบับกำลังอ่านอยู่ หรือไม่หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นก็ขาดวันจนแทบอ่านไม่ได้

๒. อาจารย์ผู้สอนควรจะหาทางไรหนังสือพิมพ์รายวันเป็นอุปกรณ์การสอนให้มากที่สุด โดยกำหนดให้นิสิตนักศึกษาไปอ่านข่าวเรื่องใดเรื่องหนึ่งในหนังสือพิมพ์หลาย ๆ ฉบับ ตลอดจนคอลัมน์การวิจารณ์ข่าวนั้น แล้วอาจารย์ผู้สอนก็เปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษามาอภิปรายในชั้นเรียนโดยอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้นำ ควรระลึกว่าในหนังสือพิมพ์รายวันนั้น มีหัวข้อในการอภิปรายอยู่มากมาย เช่น ปัญหาสังคมประเภทต่าง ๆ ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาเรื่องการเมืองการปกครอง ปัญหาการศึกษา และ ฯลฯ

๓. หน่วยงานของรัฐบาลควรจะหาทางส่งเสริมให้กิจการหนังสือพิมพ์ก้าวหน้าและมีคุณภาพไปยิ่งกว่านี้ อยากรักดี แผนกวารสารศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ก็กำลังเปิดสอนวิชาการหนังสือพิมพ์ถึงระดับชั้นปริญญาอยู่ในขณะนี้ รัฐบาลควรให้ความสนับสนุนและขยายงานด้านนี้ออกไปอีก

๔. ผู้ดำเนินกิจการหนังสือพิมพ์ ควรยึดมั่นอยู่ในหน้าที่และเกียรติของตนตลอดจนจรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์ของตนตลอดไป โดยเสนอข่าวและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ด้วยความเป็นธรรม ตลอดจนไม่คำวิจารณ์และข้อติเห็นในปัญหาต่าง ๆ ด้วยความเที่ยงธรรม และยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

เพราะต้องระลึกว่า หนังสือพิมพ์มีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อผู้อ่าน และโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ เป็นครูคนหนึ่ง ซึ่งสามารถโน้มน้าวจิตใจ พฤติกรรม และบุคลิกของนักเรียนของถน คือผู้อ่าน ทาง ๆ โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาได้เป็นอย่างมาก

๕. ผู้ที่เกี่ยวข้องในวงการสื่อสารมวลชนของประเทศไทยควรจะทำการศึกษาในเรื่องนี้ต่อไปอีก โดยอาจจะทำในทำนองเดียวกัน แต่ให้ละเอียดและมีการสัมภาษณ์และสอบถามกลุ่มตัวอย่าง ให้ละเอียดกว่านี้ หรืออาจจะทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ในกลุ่มคนกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มข้าราชการ กลุ่มทหาร กลุ่มครู และ ฯลฯ หรือไม่เช่นนั้นก็อาจจะทำการวิจัยเปรียบเทียบความนิยมต่อสื่อมวลชนอื่น ๆ กับหนังสือพิมพ์รายวันก็ได้ ซึ่งผลของการวิจัยต่าง ๆ ที่จะมีขึ้นนั้นย่อมจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่วิชาการในค่านนี้ ตลอดจนเป็นประโยชน์แก่บุคคลกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมซึ่งต้องอาศัย สื่อมวลชนเป็นสื่อกลางในการติดต่อกับประชาชน เช่น กลุ่มนักบริหาร กลุ่มนักการค้า เป็นต้น